

Yoshlar--Yangi O'zbekiston bunyodkori

Giyosova Ruxshona Fayozovna
Navoiy Davlat Pedagogika Instituti talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada bugungi kun yoshlarini erishayotgan yutuqlari va zabt etayotgan marralari haqida so'z yuritiladi.

Kalit so'zlar: O'smirlik, marra, yoshlar, intellectual salohiyat, bilish jarayonlari, referent, kompensatsiya, giperkompensatsiya, ixtiro, samaradorlik, o'sish, rivojlanish. Yoshlar siyosati sohasida qabul qilinayotgan reja va dasturlarimiz qanchalik jozibali va jarangdor bo'lmasin, ularning hayotga qay darajada keng tatbiq etilayotgani hal qiluvchi ahamiyat kasb etadi. Xususan, mas'ul davlat xizmatchilari ijro intizomiga qat'iy rioya etsa, har bir topshiriq va vazifaning ijrosini belgilangan muddatlarda, yuqori darajada ta'minlasa, yoshlar manfaati yo'lidagi islohotlar samarasini har bir yosh o'z tanasida his etadi, bundan bahramand bo'ladi. Bu borada Yoshlar ishlari agentligida Prezidentimizning farmon, qaror, farmoyish va topshiriqlarining amalga oshirilishi bo'yicha nazorat va hisobdorlik tizimi mavjud. Xususan, har bir topshiriq ijrosi elektron tizim orqali nazoratga olinib, rahbar va mas'ul xodimlarning faoliyatini eng muhim samaradorlik ko'rsatkichlari (KPI) asosida baholab borish yo'lga qo'yildi. Xo'sh, bugun yoshlarimiz davlatdan nimani xohlamoqda? Albatta, ular o'z ijodiy va intellektual salohiyatini hech qanday to'siqlarsiz ro'yobga chiqarish uchun erkin va qulay shart-sharoitlarni, teng imkoniyatlar va kelajak uchun mustahkam kafolatlarni istaydi.

Ayni paytda yoshlarga oid davlat siyosati to'liq ushbu maqsadlarga yo'naltirilgan. Yosh avlodga huquqiy kafolatlarni yaratishdan tortib, sifatli bilim olishi, kasb-hunar egallashi, tadbirkorlik bilan shug'ullanishi, shaxs sifatida kamol topishi, qo'yingki, mehnat qilib, farovon kelajagini bunyod etishi uchun barcha imkoniyatlar safarbar etilmoqda.

Xususan, o'tgan 2023 yilda yosh avlodni qo'llab-quvvatlash, manfaatlarini ta'minlash sohasida yurtimiz tarixida kuzatilmagan ulkan ishlar qilindi. Albatta, bu jadal demokratik taraqqiyot yo'lini tanlagan vatanimiz uchun mutlaqo tabiiy holdir. Chunki ilm-fan va texnologiyalar jadal rivojlanayotgan, global dunyoda raqobat ortib borayotgan bir sharoitda mamlakatlarning kelajak taqdiri yoshlarning intellektual salohiyati, iste'dodiga bog'liq bo'lib qolmoqda. Prezidentimizning 2020 yil 29 dekabrda Oliy Majlis va xalqimizga Murojaatnomasida

yoshlarga oid davlat siyosatini yangi bosqichga olib chiqish, yoshlar bilan ishlash borasidagi muammolarga samarali yechimlar topish yuzasidan aniq vazifalar belgilab berilgan edi. O'tgan vaqt davomida amalga oshirilgan ishlar ayni shu vazifalar ijrosiga qaratilgan, desam adashmayman.
“Yoshlar balansi”

Yurtimizda yoshlarga oid davlat siyosatini amalga oshirish mexanizmlari yildan yilga takomillashib, yangi va samarador yo'nalishlarda davom ettirilmoqda. Hamma o'g'il-qizlarimiz uchun teng imkoniyatlar yaratish maqsadida 2023 yilda “Yoshlar balansi” asosida yoshlarimiz uchta – “yaxshi”, “o'rta” va “og'ir” toifalarga ajratib olindi. “Og'ir” toifadagi ishsiz, davlatning e'tibori va g'amxo'rligiga muhtoj 400 mingga yaqin yoshga keng ko'lamli yordamlar ko'rsatildi. Xususan, ular 133 nafar vazir va o'rinbosariga, 6 622 nafar hokim, sektor va tashkilot rahbariga birlashtirildi. Shu asosda rahbarlarning “og'ir” toifadagi yoshlar bilan uchrashuvini tashkil qilish grafik rejasi ishlab chiqildi. Mahallalarda yoshlar bilan ishlash masalalarini muvofiqlashtirish bo'yicha respublika komissiyasi tomonidan 208 ta tuman (shahar), 832 ta sektor, 9448 ta mahallada yoshlar bilan ishlash holati birma-bir o'rganildi. Amaliy choralar natijasida “og'ir” toifadagi 146 ming yosh “yashil” toifaga o'tkazildi. “Yoshlar daftari” – imkoniyatlar daftari Ijtimoiy, iqtisodiy, huquqiy, psixologik qo'llab-quvvatlashga, bilim va kasb o'rganishga ehtiyoji va ishtiyoqi bo'lgan, ishsiz yoshlarning muammolarini aniqlash, bartaraf etish va nazoratini yuritish bo'yicha ishlab chiqilgan ma'lumotlar bazasi – “Yoshlar daftari” orqali ko'rsatiladigan yordam turlari soni 30 taga yetdi, murojaatlarni ko'rib chiqish muddati esa 30 kundan 5 kungacha qisqardi. Yoshlar yetakchilari tavsiyasi bilan 338 ming yigit-qizga 444 milliard so'mlik yordam ko'rsatildi. Xususan, talabalarning shartnoma puli to'landi, xorijiy tillar va zamonaviy kasblarga o'qitish xarajatlari qoplab berildi. Ishsiz yoshlarga mehnat qurollari ajratildi. Bugunga kelib ko'rsatilgan yordamlar natijasida yoshlar tadbirkorlik, dehqonchilik va biznes bilan shug'ullanmoqda. Har bir mahallada “fuqarobay” tasdiqlangan “Yoshlar bandligi dasturi” amalga oshirildi. 2023 yilning o'zida ishsiz 236120 yosh, 189085 maktab bitiruvchisining bandligi ta'minlandi. Oilaviy tadbirkorlikni rivojlantirish dasturlari doirasida 150 ming yoshga 3,2 trillion so'm imtiyozli kredit, 163 ming yoshga 67 ming gektar ekin maydoni ajratildi. 662 ming nafariga o'zini o'zi band qilishiga ko'maklashildi, 56 ming nafari kasb-hunarga o'qitilib, bandligi ta'minlandi. “Besh tashabbus olimpiadasi” 2023 yildan boshlab “Besh tashabbus olimpiadasi”ni 4 ta yo'nalishda, mahalla, maktab, professional ta'lim va oliy o'quv yurtlarida o'tkazish yo'lga qo'yilib, jami 11,7 million,

ya'ni 2022 yildagiga nisbatan 5,5 millionta ko'p yosh qamrab olindi. G'olib yoshlarning mahallalarida 623 ta sport maydonchasi qurib berildi. Ilk marotaba tashkil etilgan “Kasblar tanlovi” (oshpazlik, tikuvchilik, hunarmandlik, qandolatchilik, erkaklar sataroshligi yo'nalishlari bo'yicha) musabaqalari juda ko'plab yoshlarni birlashtirdi. Shuningdek, nogironligi bo'lgan, ijtimoiy himoyaga muhtoj hamda iqtidorli 4500 dan ortiq yosh ishtirokida Samarqand, Buxoro, Xorazm, Shahrisabz kabi tarixiy va diqqatga sazovor shaharlarga “Inklyuziv O'zbekiston” shiori ostida bepul sayohatlar tashkil etish uchun 2,3 milliard so'm ajratildi. Bugunga qadar 17 marotaba sayohat uyushtirilib, nogironligi bo'lgan jami 3500 dan ortiq yosh jalb etildi. Shuningdek, 30 iyun – Yoshlar kuni munosabati bilan tashkil etilgan yoshlar oyligida 5 million nafardan ortiq yosh qamrab olindi. Davlatimiz rahbarining 2022 yil 30 iyun – Yoshlar kuni munosabati bilan o'tkazilgan uchrashuvdagi topshiriqlari hamda boshqa me'yoriy-huquqiy hujjatlarga muvofiq, “Besh tashabbus olimpiadasi” har yili ikki mavsumda, sport, madaniyat va san'at, kitobxonlik, kasb-hunar yo'nalishlari bo'yicha keng qamrovda o'tkazib kelinmoqda. Jumladan, Prezidentimizning 2022 yil 11 apreldagi “Mahallalarda yoshlarni ommaviy sportga jalb qilishni yangi bosqichga olib chiqish chora-tadbirlari to'g'risida”gi qarori hamda Vazirlar Mahkamasining 2024 yil 16 fevraldagi “Yoshlarning bo'sh vaqtini mazmunli tashkil etish, iqtidor va qobiliyatlarini yanada qo'llab-quvvatlashga qaratilgan “Besh tashabbus olimpiadasi”ning 2024 yilgi mavsumini yuqori saviyada tashkil etish va o'tkazish” to'g'risidagi 28-bayoni ijrosini ta'minlash yuzasidan joriy yilgi musobaqalarni o'tkazish kalendar-rejasi ishlab chiqilib, targ'ibot qilindi, musobaqalarda qatnashish uchun talabgor yoshlar ro'yxatga olindi. Yilning eng yirik loyihalari Iqtidorli yoshlarni qo'llab-quvvatlash maqsadida Toshkentdagi Yoshlar ijod saroyida kreativ park foydalanishga topshirildi. Saroyning birinchi qavatida 150 o'rinli “Ijod” kitob do'koni ochildi. Oliy ta'lim muassasalarida tahsil olayotgan 97 mingdan ortiq yosh uchun 239 ta talabalar turar joyida yoshlarga oid davlat siyosatini targ'ib qiluvchi maxsus stend, kitobxonlikni rivojlantirish uchun 50 nomdagi 23,9 mingta badiiy adabiyot hamda QR-kodli kitoblar stendidan iborat “Kitob karvoni” loyihasi tashkil etildi. Xorijiy tillarni o'rgatishga qaratilgan “Ibrat farzandlari” loyihasi doirasida 22 ta til bo'yicha 1800 dan ortiq videodars yaratilib, 2 million yosh qamrab olindi. O'zbekiston Prezidentining 2022 yil 20 yanvardagi qarori ijrosini ta'minlash maqsadida “Zakovat” intellektual klubi uchun alohida bino hamda Intellektual o'yinlar shaharchasi barpo etildi. Respublika miqyosida “Zakovat” intellektual o'yini, kubik-rubik, mental arifmetika, mnemonika kabi o'yinlar tashkil etilib, aholi o'rtasida

ommaviy-ma'rifiy harakatga aylantirildi. “Zakovat” va boshqa intellektual o'yinlarga 2 million yosh jalb etilib, “Qarshi shahri – 2024 yilda intellektual hudud” deb e'lon qilindi.

Vikipedia internet tarmog'ida o'zbek tilida yaratilgan maqolalar soni 239 mingtaga yetkazilib, Markaziy Osiyoda birinchi, dunyoda 45-o'ringa ko'tarildi. Chet tillarni o'rganish bo'yicha 18 ta xalqaro imtihon tizimida 70 foizdan yuqori natija ko'rsatgan 12359 yoshga 21,7 milliard so'mlik imtihon xarajatlari qoplab berildi. Yoshlarning intellektual salohiyatini shakllantirish maqsadida “Zukko kitobxon”, “Bilim uchun 100 million” loyihalari amalga oshirildi. Ajdodlar merosini o'rganish maqsadida “Uyg'onish” rukni ostida ilk Uyg'onish davri allomalari va ularning ilmiy merosi xususida so'z yurituvchi 7 ta kitobdan iborat to'plam chop etildi. Kitoblar matni ilk Uyg'onish davri olimlari hayoti, faoliyati va ijodi bilan bog'liq ilmiy manbalar asosida bir necha oliy o'quv yurtlarining yetuk olimlari tomonidan shakllantirildi hamda nashrga tayyorlandi.

Shubhasiz, yoshlar – davlat va jamiyatning hal qiluvchi kuchi. Biznes va tadbirkorlik esa zamonaviy iqtisodiyotimizning asosini tashkil qiladi. Joriy yilning ana shunday nomlanishi yoshlarni zamonaviy kasb-hunarlarga o'rgatish, ularda tadbirkorlik ko'nikmalarini shakllantirish, tashabbuslarini ro'yobga chiqarish, bandligini ta'minlashga ustuvor ahamiyat qaratilishidan dalolatdir.

Foydalanilgan adabiyotlar.

1. www.ziyonet.uz
2. O'zbekiston yangiliklari
3. 2024-yil hisobotlari
4. www.kutubxona.uz